

Učiteljski pravnik.

—Š **Učitelji vojniki.** Svi učitelji koji su letos prvi put stupili u kadar, moraće odslužiti ceo svoj vojnički rok bez prekidanja. Povodom ovoga naše je Udruženje činilo korake da i ovi učitelji služe svoj rok za vreme školskog odmora što je i po prosvetne interese najcelishodnije. U tome smislu i Ministar Prosvete učinio je predstavku Ministarstvu Vojnom, ali ta predstavka nije uvažena i pomenuto rešenje ostalo u snazi. Povodom toga moraće svi ti mladi učitelji dati ostavku na državnu službu i odluka u tome smislu već je 16. ov. meseca upućeno svima školskim i finansijskim upravama u zemlji. Na ovaj način, nekoliko stotina seoskih škola u zemlji, i to u mestima gde su najpotrebnije, ostaće bez nastavnika, što ne bi bilo da je način služenja kadra za učitelje ostao kao i ranije, za vreme ferija.

— **N. P.** (Kakor javlja nadalje N. P. dobe prizadeti učitelji svojo plačo in dodatke še vključno za mesec september in potem izgube pravico do iste. Ta odredba je zelo kruta posebno za to, ker bo na ta način ostalo preko 500 učiteljskih družin brez sredstev in isto toliko osnovnih šol ostane brez učiteljev.)

—Š **Poziv učnim osebam v službovanje.** V razglasu višjega šolskega sveta z dne 9. avgusta 1923. št. 8924. št. 75. Urad. lista je v 10. vrsti odzgoraj pomotoma izostala besedica »Ptuj«. Prizadete učne osebe se opozarjajo, da se morajo prijaviti vsaj do **5. septembra t. l.** tudi pri okrajnih šolskih svetih v področju okrajnega glavarstva v Ptuj. V predzadnji vrsti II. odstavka se glasi mesto »krajev« »okrajev«. Dalje se glasi predzadnji odstavek: »Ta razglas naj sprejmejo na znanje tudi one zgoraj omenjene osebe, ki bi morda ne prejele še posebnega obvestila od pristojnega okrajnega šolskega oblastva. — Za predsednika: Westers r.

—Š **Anonimne ovadbe.** V poročilu obrambnega odseka (učiteljske skupščine v Ptuj) manjka pripomba, da smatramo časnikarske napade anonimnim, ki spadajo z drugimi anonimnimi ovadbami v koš in ne da se uvajajo na podlagi teh disciplinarne preiskave.

—Š **Poštnine proste službene vloge (dopisi).** Nekatere pošte ne pripoznajo šolskim vodstvom prostost poštnine za priporočena pisma. S tem, da je službeni list (poštni uradni list) št. 19 leta 1921. objavil, da se smatrajo šolska vodstva (ne pa krajni šolski sveti) državnim uradom, je tudi odločeno, da imajo iste pravice kakor drugi državni uradi, okrajno glavarstvo, sodišče itd. in smejo oddajati tudi priporočena pisma poštnine prosto. — Seveda uporabljamo to pravico le v izrednih, važnih zadevah.

—Š **Podaljšanje počitnic.** Višji šolski svet je sklenil v svoji zadnji seji, da lahko okrajni šolski sveti v slučaju nuje potrebe po svoji uvidevnosti posameznim učencem podaljšajo počitnice do 31. oktobra. — To obvestilo je napravilo mnogo zmešnjav. Starši hodijo sedaj k šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom in hočejo kar vse otroke oprostiti. Ne dajo si dopovedati, da tudi okrajni šolski svet ne sme kršiti postave in lahko le take otroke oprosti šolskega pouka, ki so že polnih 6 let hodili v šolo. — Višji šolski svet prosimo obvestila: 1. Ali naj posamezniki prosijo za oproščenje, ali lahko krajni šolski sveti zbirajo prošnje kakor za poletno oproščenje. 2. Ali velja pomladi dovoljeno poletno oproščenje do 31. oktobra, ali je treba sedaj na novo prositi.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl. **Ročni katalog Učiteljske tiskarne** je izšel. Poleg koledarja ima podatke o službenih prejemkih, stanarini in ogrevu, povišicah, nagradah in dokladah itd. Posebno zanimiva so praktična pravna navodila in statistični pregled šolstva in učiteljstva. Ob koncu je ročni zapisnik za razrednega učitelja. Cena samo zapisniku vez. 8 Din, tudi z omenjenimi podatki vez. 10.50 Din.

—kpl. **Knjižica praktične pedagogije.** Radovi vježbaonica zagrebačke Viš. pedagog. škole. Izdaje dr. Jure Turić, profesor praktične pedagogije. Prva knjiga: Metodika škole rada od dr. Jure Turića. Dohva se u Upravi knjižnici praktične pedagogije. Zagreb, Tvornička 10. Cijena 20 Din i poštarina 3 Dinara.

—kpl. **»Splošna knjižnica«.** Tekom tega meseca je pričela v založbi Zvezne knjigarnarje v Ljubljani izhajati »Splošna knjižnica« ki bo obsegala vse panoge književnosti. V pestri vrsti

bodo sledila leposlovna in znanstvena dela vseh strok in struj iz sodobnega in starejšega domačega slovstva. Poleg tega bodo zastopani v »Splošni knjižnici« po možnosti tudi važnejši avtorji ostalih slovanskih narodov in svetovni avtorji sploh. Slovenska javnost bo gotovo upoštevala resno kulturno stremjenje tega podjetja. Zato je pričakovati, da se temu primerno odzove.

—kpl. **Dr. Janez Ev. Krek: Izbrani spisi.** I. zvezek. Mlada leta 1865.—1892. Založilo Društvo dr. Janez Ev. Krek v Ljubljani. Cena 45 Din (s pošto 47 Din) broš., 56 Din (s pošto 58 Din) vezanemu izvodu. Dobi se v knjigarni »Nove založbe« v Ljubljani, Kongresni trg 19.

—kpl. **Nova učna knjiga: Zgodovina novega veka za nižje razrede srednjih šol.** Spisal prof. J. Bučar. Cena 30 Din.

—kpl. **Dr. A. Kraigher: Mlada ljubezen.** Roman. Izdala in založila knjigarna lg. pl. Kleinmayr & Ferd. Bamberg v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 60 Din.

—kpl. **Rozman Ivan: Nova erotika.** Disonance in akordi. Izdala in založila knjigarna Kleinmayer & Bamberg. Cena vezani knjigi 30 Din.

—kpl. **Pasijonke.** Povestice za mladino. Spisal Ivan Dornik. Založba Goričar & Leskovšek v Celju. Cena 5 Din.

—kpl. **Ivan Albrecht: Ranjena gruda.** povest. Splošna knjižnica št. 1 v Ljubljani 1923. Izdala in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. 104 strani. Cena broš. 12 Din, vezani 17 Din.

—kpl. **Josip Jurčič: Spisi. VIII. zvezek. Uredil dr. Ivan Grafenauer.** 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broširani knjigi 20 Din, vezani 30 Din.

—kpl. **Citraši! Slovenske narodne pesmi s Koroškega za četre in petje,** priredil in izdal Ivan Kiferle v Ljubljani, Krojaška ulica 8. II. nadstropje (gostilna Maček). Zvezek XI. vsebuje 30 narodnih pesmi, ki so razen zadnje vse s Koroškega. Vsebina bogata, oblika lepa, papir prvovrsten. Cena 20 Din, s pošto 2 Din več. Pošilja pa se le proti predplačilu, ker je to najhitreje in najceneje.

—kpl. **Rado Murnik: Na Bledu,** povest. »Splošna knjižnica« št. 2. V Ljubljani 1923. Izdala in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. 181 strani. Cena broš. 16 Din, vez. 22 Din.

—kpl. **Zgodovinske anekdote II. zvezek. Zbral dr. Vinko Šarabon.** 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 16 Din.

Ocene.

—k **Rado Murnik: Na Bledu,** povest. Menda ne trdimo preveč, ako pravimo, da je »Na Bledu« ena najzabavnejših izvornih slovenskih povesti zadnjih let. V dejanje, ki se razpleta prijetno in tako zanimivo, da od prve do zadnje strani veže čitatelja, je položil Murnik toliko svoje vedre šegavosti in zdravega humorja, da bo knjiga vsakomur zdravo razvedrilo, ki bo pomagalo za trenotek pozabiti vsakdanje brige in nadloge ter živeti v veseli družbi na Bledu, ki je uprav mojstersko pisan. Za to delo smo Murniku lahko hvaležni. Murnikova povest »Na Bledu« je izšla kot drugi zvezek nove »Splošne knjižnice«, ki bo po svojem načrtu polagoma prinesla vse boljše, v širokih krogih zelo priljubljene Murnikove humoristične spise.

—k **Zgodovina novega veka za nižje razrede srednjih in njim sorodnih šol.** Spisal Jos. Bučar, prof. v Ljubljani. Izšla je nova učna knjiga, ki bo sigurno dobrodošla našim šolam, posebno ker sega v najnovejšo dobo in prav spretno in pregledno obdelava posamezna poglavja. Ob koncu je prav dobro sestavljen kulturni pregled 19. in 20. stoletja, kjer omenja avtor gospodarski razvoj, znanost in narodno književnost, od umetnosti posamezna polja glasbe, slikarstva, kiparstva in stavbarstva, kjer se dotiče v prvi vrsti slovenske in domače literature. Enako je tudi v knjigi sami tej smeri posvečeno mnogo pozornosti. Knjiga ni preobširna in bo radi preglednosti gotovo v polni meri ustrezala svojemu namenu.

—k **Krekovi izbrani spisi, I. zvezek.** Prvi zvezek obsega tisto dobo Krekovega življenja in pisateljevanja, ki je tudi večini njegovih znancev najmanj znana: šolsko dobo, učna leta našega mojstra. Življenjepisni del obsega Krekovo življenje od zibelke do doktorata, spisi se začnejo z gazelo štirinajstletnega dečka, priobčeno v aložijevskih Domačih va-jah, in končajo s pismom z dne 14. maja 1892, ko je odhajal 26letni doktor bogoslovnih ved na svojo prvo službo. Knjiga

obsega 59 strani uvoda, 18 pisem, 18 pesmi, en dramatičen prizor, šest povesti (deloma v odlomkih), nalogo osmošolca Kreka in pet člankov in listkov, priobčeni v »Slovincu«; med slednjimi bo zbudil posebno pozornost Krekov odgovor na Tarčarjeve »4000«, ki je bil doslej pri nas čisto nepoznan. Knjigo krasí sedem slik na finejšem papirju (slika Krekove rojstne hiše in vasi, slika Selc in »Štoka« itd.) in izvirna naslovna stran ob prehodu med uvodom in zbranimi spisi, delo prof. G. Porente: slika sejavca, ki s silnimi kretnjami koraka preko polja, iz samih ravnih črt. G. slikar je rekel, da bi bila vsaka druga poteza za Kreka premalo energična. V ozadju hrib Sv. Miklavža, Račinovec in Triglav. Čas, v katerem pričena društvo Krek z izdajo Krekovihi spisov, je sicer za izdajanje knjig izredno neugoden. Vendar je bilo društvo Krek mnenja, da se radi gmotnih težkoč ne sme odlašati z izdajanjem Krekovihi spisov in njegovega življenjepisa, ker bo to delo od leta do leta težje, čim manj bo namreč mogel pri njem sodelovati rod, ki je Kreka osebno poznal. Knjiga bo vsakemu, ki se hoče baviti s proučevanjem Kreka, koristna tudi radi tega, ker obsega kar mogoče popoln seznam vsega, kar se je doslej pisalo o Kreku.

—k **dr. A. Kraigher: Mlada ljubezen.** Dr. Kraigher je postal priljubljen pisatelj, njegova dela so bila hitro razprodana in izhajajo sedaj že v drugem natisu. Njegov Kontrolor Škrobar je bil prava senzacija za naš svet, ki ni bil vajen bengalične svetlobe v kotih javne in tajne morale in realnosti. Škojka mu je dobra predhodnica v socialnem smislu in problemu. Umetnikova trilogija poseza v problem pisatelja - umetnika in politike in nosi obliž dobe. Mlada ljubezen je sicer že znana iz Ljubljanskega Zvona, toda ostala vedno mlada in se nam zdi kot nova z novo izdajo v celoti. S tem je postala dostopna tudi našim knjižnicam. Poleg za prenapetega moralista »ogabne« realnosti, se spuška v duševna, lirična razpoloženja človeka, v srčne tajinstvenosti, tako da tudi oni, ki so delo že čitali v »Zvonu«, ponovno sežejo po knjigi in si jo nabavijo.

—k **Ivan Dornik: Pasionke.** Povestice za mladino. Založba Goričar & Leskovšek vztrajno in redno pomnožuje slovensko literaturo in stopa vedno bolj v krog naših večjih založb. Sedaj nas preseneti s kako noviteto za mladinsko literaturo, kakor je ravno knjižica Dornikova: »Pasionke«, pred kratkim nam je prinesla v novi izdaji »Mlinarjevega Janeza«, ki je priljubljen v vseh naših ljudskih knjižnicah, obnovljena in pomnožena je izšla dr. Pečnikova: »Jetika«, ki je namenjena boju zoper enega najzavratnejših sovražnikov naroda in tudi založbe učnih, pomoznih knjig se založništvo ne izogiblje, o čemur pričar pravkar izšlo Brinarjevo: »Domoznanstvo«. — »Pasionke« so ljubke mladinske povestice, vzete iz kmetskega življenja, prav iz otroške duše in okolice. Prva, vzeta iz najglobljega otroškega življenja, nosi tudi naslovno ime; druge, krajše črtice so »Ne-vihita«, »Na sobotni večer« itd. Vsi spisi so prikladni za mladino in se odlikujejo po narodnem slogu. — Priporočamo za šolarske knjižnice.

—k **Rozman Ivan: Nova erotika.** Disonance in akordi. Rozman naziva svojo knjigo »Nova erotika«, to je visoka nesem človečanstva dela ljubezni. Niso verzi, ampak najgloblje filozofske domislece. Coniteor so človeka ki je slekel svojo zunanost in živi samo svoji notra-

njosti. Preko najmodernejše, nad »Tri labude«, mimo Niezscheja in Župančiča do samobito — novega, v srcu misleca poročenega, v njegovi ljubezni do človeštva spočetega — to je »Nova erotika«. Za nas je knjižica nekaj povsem novega. Filozofski sistem v obliki aforizmov.

—k **Ocene drugih vposlanih knjig** smo morali radi tesnega prostora odložiti za prihodnjo številko.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu **Objave za pričetek šolskega leta** smo morali topot opustiti, ker se nam jih je nabralo nad tri četr strani. Prosimo naj nam cenjeni obvestitelji za letos to oprostite in naj upoštevajo položaj posebno z ozirom na to, da je zadnja številka lista izpadla. Izmed vsega gradiva smo to še najlažje opustili, ker je bil pričetek šolskega leta in izpitov na posameznih zavodih itak objavljen v dnevnikih.

—lu **Več dopisov smo radi tesnega prostora odložili za prihodnjč.**

— **Tovariše maturante iz l. 1883** vabiva po dogovoru z nekaterimi tovariši k sestanku dne 8. septembra v Ljubljano. Zbirališče ob 10. uri dopoldne pri »Novem svetu«. — Jos. Turk. Fr. Gorzad.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

— **Išče se stanovanje** (v mestu, v okolici ali na deželi) 1 do 2 sob s kuhinjo za družino, ki biva na Ogrskem in je tako izročena potujčevanju. Kateri hoče storiti dobro delo, naj javi upravi lista, da mu sporoči naslov očeta, ki je tu v službi in je radi stanovanjskih razmer ločen od družine.

Varujte otroke!

Če so razdrapani že Vaši živci, obranite pred tem vsaj dečo! Otroci naj pijejo le »ŽIKO«!

V korist »Jugoslovenske Matice«!

„IDES“ Prašek za črnilo

razstojljiv v mrzli vodi, prekaša vse tu- in inozemske izdelke in tekoče ekstrate!

„IDES“ Črnilo v obliki papirja za uradnike in učence. Za več kot 100% cenejši kakor tekoče črnilo!

„IDES“ Antračen in kovinasta črnila. — Zahtevajte vzorce in cenike kateri, se pošljajo brezplačno.

„IDES“ tvornica kem. izdelkov Tacen pri Ljubljani

ŽIKO

Pokusite — — — — — ŽIKO — — in se prepričajte, da ni okusnejše kave. Popolnoma nadomešča pravo kavo, zato je tudi najcenejša. Dobi se v vseh boljših trgovinah. Prijatelji nekdanje Vydrovke jo lahko naroče tudi direktno po povzetju najmanj 5 kg. Pražarna »Žika«, d. z. o. z. Ljubljana, Rožna dolina.

... Pošljite nemudoma zopet 5 kg Žike. Ker je kuhinja par dni brez nje, je vse narobe. M. P. Bled, 27. 7. 1923.

... Žike smo se tako privadili, da ne potrebujemo nobene druge kave ... F. H. naduč. Svečina, 2. 5. 1923.

... Žika je res takšna, kakor je bila svoj čas Vydrovka, zato mi pošljite zopet 5 kg ... I. S. Rečica, 3. 6. 1923.

Priporočamo tvrdko Josip Petelinc Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Cene zmerne! Potrežba točna!

Najboljši šivalni stroji »GRITZNER« v vseh opremah in sistemih, olje, igle, posamezni deli za šivalne stroje in kolesa, pnevmatika. Galanterije, modno blago, čipke, vezene, gumbi, bombaži, I. M. C. prejica, pletenine, milo, jedilno orodje: alpaka, aluminium, palice in sploh vse potrebščine za šivilje, krojače črevljarje in sedlarje na malo in veliko. (Za šole znižane cene).

Naročajte šolske knjige vseh vrst, šol. zvezke in druge potrebščine v knjigarni Učiteljske tiskarne! **ZAHTEVAJTE CENIKE!** **SVOJI K SVOJIM!**